

УКРАЇНСЬКА
АКАДЕМІЯ АКМЕОЛОГІЇ
Громадська організація

**СУЧАСНІ АКМЕОЛОГІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ**

Київ — 2016

УДК 37.013.42:37.091.12
ББК 74.00
С91

Затверджено до друку Президією Української академії акмеології
(протокол № 8 від 7 жовтня 2016 року)

Редколегія:

В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, Я.С. Фруктова.

Рецензенти:

Вайнола Ренате Хейкїївна, професор кафедри соціальної педагогіки Національного університету імені М.П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор, «Відмінник освіти»;

Сейко Наталія Андріївна, проректор Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор педагогічних наук, професор;

**Сучасні акмеологічні дослідження: теоретико-методологічні
С91 та прикладні аспекти** : моногр. / редкол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, Я.С. Фруктова. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. — 912 с.
ISBN 978-617-658-019-5

Видання є спільним освітньо-науковим проектом Київського університету імені Бориса Грінченка та Української академії акмеології.

У монографії представлено авторські погляди сучасних науковців щодо акмеології як сфери наукової діяльності, розв'язання задач, пов'язаних з науковим розкриттям феноменології акме, подальшою розробкою теоретико-методологічних засад акмеології, визначенням її статусу в системі людинознавчих наук, вивченням загальних і окремих закономірностей досягнення акме, а також задач, що орієнтовані на розробку акмеологічних моделей професіоналізму для різних видів суспільно-корисної діяльності (педагогічної, медичної, військової тощо), акмеологічних технологій прогресивного розвитку як особистості, так і спільнот людей.

**УДК 37.013.42:37.091.12
ББК 74.00**

ISBN 978-617-658-019-5

© Автори публікацій, 2016
© Київський університет імені Бориса Грінченка,
2016

ДЖЕРЕЛА

1. Кон І.С. Місячне світло на зорі / І.С. Кон. — М. : Олімп, 2003. — С. 91–103.
2. Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.testportal.gov.ua/analytyka>
3. E. Hargittai, S. Shafer. Differences in Actual and Perceived Online Skills: The Role of Gender. — Northwestern University, Princeton University, 2006.
4. Gender Stereotypes Common Across the World [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.usnews.com/news/blogs/data-mine/2015/05/18/stem-gender-stereotypes-common-across-the-world>
5. Міністерство соціальної політики. Статистика [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [https://www.google.com.ua/#q=vsyscnthcndj+cjwsfkmyj\]+gjknsnr](https://www.google.com.ua/#q=vsyscnthcndj+cjwsfkmyj]+gjknsnr)
6. Головаха Є.І. Психологія людського взаєморозуміння / Є.І. Головаха, Н.В. Паніна. — 2-ге вид., зі змінами та допов. — К. : Ін-т соціології НАН України, 2014. — 223 с.
7. За даними Index Mundi 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.indexmundi.com/>
8. Gender Studies and Research in Sweden [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://genus.gu.se/english/gender-research/Gender-Studies-and-Research//>
9. Extracted from the magazine Gender Research in Sweden 2009. BY: Inga-bodil Hermansson Hassler Page Manager: Swedish Secretariat for Gender Research/_PM© University of Gothenburg, Sweden, 2010.
10. Between Experience-Based Learning and Scholarly Dialogue / Anna Lundberg & Ann Werner / On 2 May 2012. http://genus.gu.se/digitalAssets/1470/1470887_edu-ped_web.pdf].
11. Gender Studies Education and Pedagogy Eds / Anna Lundberg & Ann Werner Gender Studies Education and Pedagogy. http://genus.gu.se/digitalAssets/1470/1470887_edu-ped_web.pdf].

Мартиненко С.М.

ДІАГНОСТУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

У статті подано основні підходи до вирішення проблеми діагностування акмеологічного розвитку особистості. Автор обґрунтовує перелік та зміст професійних якостей акмеологічного розвитку викладача вищого навчального закладу, визначає рівні та критерії акмеологічного розвитку особистості в освітньому середовищі університету, пропонує ефективні засоби їх діагностування.

Ключові слова: особистість, акмеологічний розвиток, діагностування, освітнє середовище, університет.

В статье представлены основные подходы к решению проблемы диагностики акмеологического развития личности. Автор обосновывает перечень и содержание профессиональных качеств акмеологического развития преподавателя высшего учебного заведения, определяет уровни и критерии акмеологического развития личности в образовательной среде университета, предлагает эффективные средства их диагностирования.

Ключевые слова: личность, акмеологическое развитие, диагностирование, образовательная среда, университет.

This article deals with the main approach to the solution to the problem of diagnostics of acmeological personality development. The author substantiates the list and content of the professional qualities of acmeological development of higher educational institutions teachers, defines the levels and criteria of acmeological development of personality in educational environment of the university, offers efficient means of their diagnostics.

Key words: personality, acmeological development, diagnostics, educational environment, university.

Кардинальні перетворення, що відбуваються в освіті у зв'язку з інтеграцією України в європейський освітній простір, суттєво впливають на професійне становлення та особистісно-професійний розвиток фахівців, а також визначають стратегію організації освітнього процесу вищих навчальних закладів. Передусім це стосується професійного зростання особистості в умовах освітнього простору університету.

Як засвідчує аналіз наукових джерел і практичної діяльності, проблема акмеологічного розвитку є надзвичайно актуальною та своєчасною в умовах постійних соціально-економічних змін, які безпосередньо впливають на самоосвітню діяльність людини впродовж життя, задоволення її професійних запитів і потреб. Безперечно, акмеологічний розвиток є пріоритетним для кожного з нас, адже його тривалість

припадає на значну частину життя — від вибору фаху і до завершення професійної діяльності. На наше глибоке переконання, жодні інформаційно-комунікаційні технології та веб-ресурси не допоможуть фахівцеві у професійному становленні, самовдосконаленні, якщо він не усвідомить важливості максимального вияву своїх потенційних можливостей і здібностей для досягнення акме-вершини.

Під поняттям «акмеологічний розвиток особистості» розуміємо процес якісних і кількісних змін, які відбуваються під час особистісно-професійного становлення, сходження до вершин професіоналізму; готовність до виконання професійних функцій, отже, формування особистості як фахівця, що має змогу реалізувати свій потенціал, інтегрувати психологічні та індивідуально-типологічні можливості, які складають передумови для успішного саморозвитку, самоактуалізації та самовдосконалення. Акмеологічний розвиток особистості безпосередньо пов'язаний з її професійною діяльністю, яка розглядається нами як складне педагогічне утворення, важливий вид практичної діяльності, що визначає суб'єкт-суб'єктну взаємодію, передбачає досягнення очікуваного результату. Безумовно, варто особливу увагу звернути на вдосконалення її ефективності з урахуванням сучасних підходів до організації освітнього процесу в університеті.

З огляду на це погоджуємося з думкою В. Огнев'юка, який вважає, що «вдосконалення починається з осмислення себе і свого місця у світі, свого ставлення до вищих цінностей, припущення про власну невідповідність цим цінностям» [7, 14].

Для визначення рівнів акмеологічного розвитку особистості у процесі професійної діяльності важливим є діагностування його результативності на основі розроблених діагностичних методик із застосуванням психолого-педагогічного спостереження, бесід, інтерв'ю, анкетування, тестування тощо. Діагностування акмеологічного розвитку подаємо як процес отримання об'єктивної інформації про рівні акмеологічного розвитку особистості, визначення причин та прогнозування подальших шляхів досягнення акме-успіху.

Залежно від обраного фаху акмеологічний розвиток кожного з нас має свої особливості. Для конкретної особистості професія є постійним видом діяльності, джерелом існування і засобом самореалізації. Сучасні дослідження уможливають визначення специфіки власне педагогічної діяльності, її своєрідності порівняно з іншими видами професійної праці. Вважаємо, що про рівень акмеологічного розвитку викладача можна визначати за ступенем відповідності його

індивідуальних особливостей, властивостей, продуктивної діяльності завданням, які ставить перед ним професія.

Схематично подаємо наше розуміння сутності професійних якостей викладача, що характеризують рівень його акме-розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Професійні якості акмеологічного розвитку викладача

Підходи, рівні аналізу акме-розвитку		Характеристики складових акме-розвитку викладача	
<i>Нормативно-рольовий</i>		<i>Варіативно-творча комбінація</i> номенклатури професійно важливих якостей викладача з точки зору їх достатньої репрезентованості, розмаїтості, гармонійного поєднання	
Особистісно диференційований	Диференційовано-типологічний	<i>Виразність і доцільність</i> індивідуально-типологічної забарвленості творчих харизматичних якостей викладача	<i>Інноваційно-креативний потенціал</i> викладача в єдності індивідуально-типологічних та індивідуально-специфічних сторін
	Диференційовано-рівневий	<i>Креативне ядро</i> індивідуальних специфічних особливостей викладача, що зумовлює успішність професійної діяльності	
<i>Суб'єктний</i>		<i>Самодетермінація</i> акмеологічного розвитку викладача, гармонізація та розширення професійної самосвідомості на основі позитивної «Я-концепції»	

Доцільно визначити рівні акмеологічного розвитку особистості в освітньому середовищі університету, які охоплюють:

— *ступінь оволодіння професійною компетентністю*, що передбачає адаптацію до умов професійної діяльності, первинне засвоєння педагогом цінностей, етичних норм і правил поведінки, ефективних методів, прийомів і технологій;

— *педагогічну майстерність* (комплекс індивідуальних властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня

професійної діяльності на рефлексивній основі [8, 30]; впровадження елементів перспективного педагогічного досвіду, володіння прийомами здійснення диференційованого, особистісно орієнтованого та індивідуально визначеного підходу до студентів);

— *самоактуалізацію педагога в професії* (свідоме виявлення й утвердження власної позиції в проблемних ситуаціях [10, 161]; усвідомлення сутності й можливостей педагогічної професії для саморозвитку, досягнення акме-успіху);

— *педагогічну творчість* (складова професійно-педагогічної культури, що відзеркалює корпоративну культуру університету та виявляється в особистісно орієнтованій розвивальній взаємодії суб'єктів освітнього процесу, спрямованій на їх творчий розвиток [12, 265]; авторське наукове бачення, особистісний творчий внесок, авторські пропозиції щодо творчої організації освітнього процесу, створення нових педагогічних систем).

Викладачеві вищої школи необхідно знати і розуміти, на якому рівні акмеологічного розвитку він знаходиться у процесі професійної діяльності, наскільки він спроможний до зростання, самоосвітньої діяльності, що саме необхідно змінити, вдосконалити на шляху досягнення акме-успіху.

До умов підвищення ефективності професійної діяльності викладача вищого навчального закладу, які безпосередньо впливають на його акмеологічний розвиток, відносимо:

— реальні якісні зміни в акмерозвитку суб'єктів педагогічної взаємодії (не лише викладач впливає на студента, але й студент визначає зміст, алгоритм і ефективність діяльності педагога);

— врахування не відокремлених якостей особистості, а цілісної особистості, її базових характеристик;

— створення творчого, розвивального особистісно зорієнтованого освітнього середовища (освітнього процесу);

— досконале володіння викладачем основами педагогічної майстерності, технікою, інформаційно-комунікаційними технологіями;

— виявлення і задоволення освітніх потреб студента, формування його суб'єктної позиції, розроблення індивідуальних траєкторій особистісного зростання;

— гуманізація освітнього процесу, вдосконалення загальних, фахових, методичних і етичних компетентностей викладача;

— самодіагностування викладачем акмеологічного розвитку, що передбачає сформованість особистісно-професійних якостей та властивостей.

Визначені умови підвищення ефективності професійної діяльності викладача вищого навчального закладу у процесі акмеологічного розвитку доцільно розподілити на дві групи:

1. *процесуально-змістові характеристики умов ефективності педагогічної діяльності* (як працює, що реально виконує, яким чином визначає завдання, вибирає прийоми і засоби педагогічної взаємодії, застосовує методи аналізу та корекції власного досвіду — самооцінювання та саморегуляція). До вищого рівня процесуальних показників варто віднести вміння педагога бачити зв'язок між завданнями, прийомами і засобами педагогічного впливу й очікуваними результатами, тобто вміння цілісно охопити всі складові системи професійної діяльності;

2. *результативні характеристики* (які якісні зміни відбуваються в педагогічній взаємодії викладача і студентів під час виконання різних видів діяльності). До вищого рівня результативних показників відносимо зміни в психічному розвитку особистості, що відповідають поставленим завданням, та цілеспрямовано одержані результати за допомогою вибраних педагогічних засобів (вміння цілісно охопити процес взаємодії в системі «викладач — студент») [3, 192].

Оцінювання результативності професійної діяльності викладача за допомогою виокремлених показників та компонентів професійної діяльності дає змогу об'єктивно визначити рівень його акме-розвитку (рис. 1).

Як бачимо, зазначену взаємодію подано у вигляді впливу чинників соціального середовища (сім'я, родина, навчальний заклад, освітне

Рис. 1. Компоненти професійної діяльності викладача вищого навчального закладу

середовище) на особистість як викладача, так і студента, особливості сприйняття викладачем особистості майбутнього фахівця і студентом — особистості викладача. У процесі акмерозвитку, досягнення професіоналізму, що виражається в умінні аналізувати педагогічні ситуації, самостійно формулювати педагогічні завдання та знаходити способи оптимального їх вирішення, досить важливою є наявність певного рівня розвитку гностичних умінь.

Звертаючи увагу на важливість здійснення особистісно орієнтованого підходу до педагогічної професійної діяльності, зокрема І. Бех визначає досить важливі, на нашу думку, виховні позиції, які є пріоритетними у педагогічній діяльності, а саме: розуміння особистості, її визнання, прийняття її такою, якою вона є [1].

Важливою умовою ефективної професійної діяльності викладача є досконале *володіння ним основами педагогічної майстерності*. Педагогічна майстерність, на думку О. Савченко, є «комплексом властивостей особистості педагога, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності, її високу якість» [11, 407]. Наголошуючи на особливому значенні педагогічної майстерності у структурі професійної діяльності, вчена дає «Поради майбутньому педагогу, які допоможуть адаптуватися на тривалому і складному шляху професійного життя», що містять основні етичні та професійні норми, вимоги, яких необхідно дотримуватись у професійній діяльності [11, 388].

Педагогічну майстерність І. Зязюн розглядає як «найвищий рівень педагогічної діяльності (якщо ми характеризуємо якість результату); вияв творчої активності особистості педагога». Педагогічна майстерність, на його думку, це «комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [8, 30]. До таких важливих властивостей належать гуманістична спрямованість педагогічної діяльності, його професійна компетентність, педагогічні здібності та педагогічна техніка.

З огляду на це варто зазначити, що педагогічна майстерність у структурі особистості є системою, здатною до самоорганізації, системоутвірним чинником якої є гуманістична спрямованість. Підґрунтям професійної майстерності є професійна компетентність (спрямованість і професійні знання становлять той кістяк високого професіоналізму в діяльності, який забезпечує цілісність системи, що самоорганізується); педагогічні здібності забезпечують швидкість самовдосконалення; техніка, що спирається на знання і здібності, дає змогу виявити внутрішній потенціал викладача, гармонізуючи структуру педагогічної діяльності. Всі складники педагогічної майстерності взаємопов'язані,

їм властивий саморозвиток, а не лише зростання під впливом зовнішніх чинників.

Основні засади концепції розвитку педагогічної майстерності та діяльності викладача подано в *табл. 2*.

Таблиця 2

Взаємозв'язок компонентів і рівнів педагогічної діяльності викладача

Компоненти	Педагогічні вміння	Педагогічні здібності	Рівні
Гностичний	Гностичні	Гностичні	Репродуктивний
Проектувальний	Проектувальні	Проектувальні	Адаптивний
Конструктивний	Конструктивні	Конструктивні	Локально-моделювальний
Комунікативний	Комунікативні	Комунікативні	Системно-когнітивний
Організаційний	Організаційні	Організаційні	Системно-діяльнісний

У таблиці наочно зображено відповідність кожного рівня педагогічної діяльності її складовим, а також наведено педагогічні вміння та здібності. Так, кожен новий рівень діяльності охоплює попередній і водночас характеризується якісними змінами в структурі професійних знань і вмінь викладача.

Розмірковуючи над тим, яким чином визначається мета освіти, можна дійти висновку про те, що «відбувається переосмислення спрямованості педагогічного ідеалу від соціально орієнтованої (конструювання нової людини з параметрами, які відповідають конкретним інтересам суспільства) мети виховання й освіти до індивідуально орієнтованої (конструювання людини для самої людини і лише опосередковано для суспільства). Водночас відбувається зміна акценту з підготовки служіння суспільству на формування у майбутніх фахівців відповідальності за долю суспільства. Це неминуче приводить до переосмислення комплексу проблем, пов'язаних із визнанням самоцінності, створенням умов для її самовизначення та самореалізації». Педагогічна діяльність у такому освітньому процесі, на нашу думку,

полягає переважно у тому, щоб створити таке середовище, в якому особистість зможе самореалізуватися, проявити свою активність, досягти акме-успіху.

Розвивальний акмеологічний освітній процес охоплює такі позитивні тенденції, як:

- формування герменевтичної основи, що створює можливості для побудови діалогу (полілогу) між його учасниками;
- створення індивідуальних навчальних траєкторій з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб особистості;
- здійснення психолого-педагогічного супроводу та підтримки молодих викладачів в їх акмерозвитку;
- діагностування результатів професійної діяльності та особистісного становлення.

У сучасному освітньому процесі викладачу ВНЗ доводиться часто вирішувати нові завдання, параметрами яких є виявлення і задоволення освітніх потреб майбутнього фахівця, формування його суб'єктивної позиції, узгодження освітньої мети з глибинними цінностями студента, добір технологій, що максимально поєднують процеси освіти та розвитку особистості. Зрозуміло, що в процесі вирішення зазначених завдань викладачеві необхідно перебудовувати свої професійні дії та засвоювати нові функції (педагогічна допомога, підтримка, психолого-педагогічний супровід). Із огляду на це професійне поле діяльності розширюється, що є об'єктивним процесом. Водночас виникнення нових функцій ускладнює традиційні. Так, наприклад, додаткового спрямування набуває проектувальна та прогностична функції, пов'язані з можливостями проектування індивідуальних освітніх траєкторій. В особистісно орієнтованому освітньому процесі створюється реальна можливість по-новому вирішувати питання про оптимальний вибір форм, методів і типів навчання, орієнтуючись на можливості та особливості студента. Педагогічна діяльність як складова загальної системи освітнього процесу впливає на його ефективність, але варто зазначити, що цей зворотний (адаптивний) вплив не завжди позитивно впливає на результативність акмеологічного розвитку особистості.

Таким чином, вивчення умов підвищення ефективності професійної діяльності викладача дало змогу визначити специфіку власне педагогічної діяльності, її своєрідність порівняно з іншими видами роботи, зокрема: її результати не можна визначити відразу, а лише через певний проміжок часу; різні види взаємодії людей вимагають від них неоднакової міри точності сприйняття і розуміння одне одного. Професійна

педагогічна діяльність належить до тих видів діяльності, в яких ця точність є важливою для встановлення і вирішення педагогічних завдань, а її об'єкт (студент) одночасно є суб'єктом педагогічної взаємодії.

Особливостями сучасних студентів є виключна мобільність, динамічність, багатовимірність проявів, вчинків, здатність не лише сприймати спрямований педагогічний вплив, а й здійснювати значний вплив на суб'єкта (викладача). Результатом такого впливу часто стають різноманітні зміни в емоційній, вольовій та інших сферах діяльності як студентів, так і викладачів. Діяльність педагога є своєрідним синтезом його об'єктивних наукових знань і суб'єктивної творчості. Творчий характер професійної діяльності виявляється в зміні її об'єктів, нестандартності педагогічних задач і ситуацій, ймовірному характері їх педагогічних вирішень, трансформацій відповідно до особливостей певної педагогічної ситуації, творчого потенціалу, що вимірюється станом професійних (вже зафіксованих у нормах) і начебто «непрофесійних» якостей, які формуються у вітагенному досвіді педагога, творчому перетворенні дійсності та самого себе.

На основі зазначеного пріоритетного значення надаємо педагогічній діагностиці як сукупності ефективних методик вивчення та дослідження результативності акмеологічного розвитку особистості, що створює сприятливі умови для виявлення та подолання професійних труднощів, сприяє усвідомленню та пошуку оптимальних шляхів їх вирішення, визначає позитивні аспекти її діяльності, прогнозує конкретні способи їх удосконалення в індивідуальному стилі професійної діяльності. Діагностування професійної діяльності викладача вищого навчального закладу не лише уможлиблює отримання об'єктивної інформації для самоаналізу, але й сприяє визначенню подальших напрямів і перспектив досягнення акме-успіху, зміцненню адекватної професійної самооцінки, позитивної «Я-концепції» та психологічної комфортності.

З огляду на це діагностичні методики оцінювання ефективності професійної діяльності педагога, його особистісних характеристик дають змогу визначити конкретні шляхи досягнення акмеу-спіху. Їх можна розглядати як інструментарій для самопізнання (самодіагностування) особистості та систему професійних еталонів і норм, які дають змогу активно впроваджувати в практику прогресивні досягнення психолого-педагогічної науки, ефективно прогнозувати своє професійне майбутнє, постійно самовдосконалюватись. Методи і засоби педагогічної діагностики сприяють акмеологічному розвитку викладача в освітньому процесі університету, вдосконаленню науково-дослідної

та викладацької діяльності, професійному становленню. Вважаємо, що самодіагностування акмеологічного розвитку сприятиме оволодінню навичками самоаналізу й самооцінювання, саморегулювання та самокорекції, визначенню індивідуальних траєкторій сходження до акме-вершин.

Стійкими рисами професійної діяльності викладача вищого навчального закладу, на нашу думку, є цілеспрямованість, професійна мобільність, усвідомленість, плановість, цілісність, варіативність, а також інтеграція колективної діяльності з індивідуальною творчістю, гнучке її планування та розвиток під час виконання. Водночас варто зазначити, що найбільш ефективним педагогічним плануванням є не за «орієнтиром», не за «зразком», а з урахуванням ймовірності тих або інших подій. У цьому випадку визначається загальна стратегія діяльності, оцінюється ймовірність виникнення та послідовність дій викладача залежно від конкретних умов протікання освітнього процесу.

Отже, варто зазначити, що лише за умови утвердження професійної свободи можливим є повноцінний акмеологічний розвиток педагога, що стає своєрідним пошуком індивідуального шляху, набуттям власного «голосу», власного «почерку». Викладач, що вільно висловлює свої думки, міркування, вміє керувати власним розвитком, може спрямовувати свої творчі сили на вдосконалення освітнього процесу.

З метою перевірки сформованості професійних якостей, які впливають на результативність акмеологічного розвитку викладача вищої школи, пропонуємо *діагностичне тестування «Чи сформовані у вас якості, притаманні сучасному викладачеві?»* [5]. Також пропонуємо адаптоване нами *діагностичне тестування «Наскільки ви вільні у професійному та особистісному становленні?»* (за О. Чирковською) [5], яке допоможе викладачеві визначити, наскільки йому комфортно у професійному й особистісному вимірі.

Чи сформовані у вас якості, притаманні сучасному викладачеві?

Інструкція. За п'ятибальною шкалою оцініть рівень сформованості у вас необхідних педагогічних якостей (поставте «+» у відповідній колонці). Для об'єктивності запропонуйте колегам також оцінити ці якості. Одержані результати діагностування порівняйте.

Цифра «5» означає вищий рівень виявлення певної якості, а «1» засвідчує її несформованість.

Якості особистості	1	2	3	4	5
Чуйність					
Справедливість					
Вимогливість до інших					
Урівноваженість					
Відповідальність					
Стриманість					
Доброзичливість					
Ініціативність					
Творчість					
Самоконтроль					
Комунікативність					
Вимогливість до себе					
Почуття власної гідності					
Працьовитість					
Емоційність					
Цілеспрямованість					
Педагогічний такт					
Почуття гумору					
Оптимізм					
Щирість					

Оброблення отриманих результатів. Рівень сформованості професійно важливих якостей варто визначати за сумою балів, які нараховуються у процесі оцінювання або самооцінювання. Змістова інтерпретація рівня відбувається на основі наведених професійно-особистісних якостей.

Інтерпретація результатів. 81–100 — високий рівень; 61–80 — вище середнього; 60 — середній; 59–40 — нижче середнього; 39–20 — низький.

Наскільки ви вільні у професійному та особистісному становленні?

Інструкція. Для об'єктивності результатів дослідження вам потрібно відповісти на запитання, обравши лише одну правильну відповідь.

Тестові запитання

1. У діяльності викладача вищого навчального закладу мене найбільше приваблює:
  - а) можливість експериментувати, реалізовувати свої творчі ідеї;
  - б) змога спілкуватися з різними людьми;
  - в) можливість удосконалювати методику викладання.
2. Перш ніж ухвалити певне рішення, я зазвичай:
  - а) добре обмірковую всі «за» і «проти»;
  - б) раджуся з колегами та керівництвом;
  - в) покладаюся на власну інтуїцію.
3. Своїми досягненнями я зобов'язана в першу чергу:
  - а) сім'ї, колегам, друзям;
  - б) обставинам, що вдало склалися;
  - в) власним зусиллям.
4. Навчальні плани підготовки, програми навчальних предметів, розпорядження адміністрації розробляються насамперед з метою:
  - а) обмеження свободи викладача;
  - б) визначення напрямів творчої діяльності;
  - в) допомоги у реалізації професійних задумів і планів.
5. У роботі я постійно прагну:
  - а) чітко виконувати свої обов'язки;
  - б) розробляти і впроваджувати інноваційні технології;
  - в) спілкуватися з колегами і студентами.
6. Розроблення викладачем робочих програм необхідне, на мою думку, для:
  - а) самоствердження в очах колег і керівництва;
  - б) вирішення питань, пов'язаних з підвищенням кваліфікації;
  - в) підняття на вищу сходинку професійного становлення.
7. У житті найважливіше:
  - а) відповідати загальноприйнятим нормам і не виділятися;
  - б) знайти своє професійне покликання і відповідати йому;
  - в) прагнути до самовираження, мати власну думку та обстоювати її.

8. У повсякденному житті я вважаю за ліпше:
- а) постійно щось змінювати, переставляти меблі, подорожувати;
  - б) мати стабільність, звичні умови, що склалися за багато років;
  - в) планувати свої дії (роботу, відпочинок, зустрічі, досягнення).
9. Найважливішими особистісними якостями інноваційного викладача, на мою думку, є:
- а) ініціативність і новаторство;
  - б) старанність і обов'язковість;
  - в) артистичність і комунікабельність.
10. В освітньому процесі передусім потрібно звертати увагу на:
- а) дисциплінованість, обов'язкове виконання студентами правил і норм поведінки;
  - б) формування творчих здібностей майбутніх фахівців;
  - в) розвиток власної точки зору, свободи особистості.
11. Зазвичай мої дії обмежені:
- а) керівництвом;
  - б) нормами і правилами, встановленими у колективі;
  - в) власними переконаннями.
12. Найчастіше я відчуваю незадоволення, коли:
- а) хтось або щось заважає мені в реалізації планів;
  - б) з'ясовую стосунки з кимось;
  - в) доводиться займатися нецікавою для мене справою.
13. Мені подобаються люди, які:
- а) здатні незалежно й самостійно приймати рішення, мають стосовно всього власну точку зору;
  - б) легко знаходять спільну мову з іншими, прагнуть співпрацювати і надавати допомогу;
  - в) чітко виконують свої обов'язки, вміють обмежуватися їх рамками, врівноважені, пунктуальні.
14. Я вважаю:
- а) себе особистістю, яка повністю сформувалася;
  - б) що у мене є резерви для внутрішнього зростання і розвитку;
  - в) що у професійному плані я вже всього досягла.
15. Відчуття тривоги викликає у мене:
- а) майбутнє спілкування з керівництвом;
  - б) невизначеність ситуації або нові обставини;
  - в) неможливість виконання взятої на себе обіцянки.

Оброблення одержаних результатів. Для зручності помістіть число, що відповідає кількості балів за кожну відповідь, у наведену таблицю.

Порахуйте кількість балів

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
а	3	3	2	1	2	1	1	3	3	1	1	3	3	2	2
б	1	1	3	3	1	2	2	1	1	2	2	1	2	3	1
в	2	2	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	1	3

Інтерпретація результатів. Якщо ви набрали від 24 до 34 балів, то вам притаманне відчуття професійної свободи, хоча передумови для цього розвинуті недостатньо. Ви відчуваєте себе комфортно, якщо знаходитесь у стабільній та звичній обстановці, оточені знайомими, друзями, відчуваєте їх схвалення і підтримку. Для ефективної професійної діяльності вам необхідні певні межі, визначені керівництвом або колективом. Ви переважно орієнтовані на професійне спілкування. Для реалізації творчих ідей вам необхідно визнання оточуючих, ви часто залежите від думки й точки зору інших людей. Часто у власній діяльності ви віддаєте перевагу традиційним способам, хоча й маєте здібності до творчої діяльності, але, як правило, в якомусь колективі (творчій групі), спільно з колегами.

Якщо кількість балів становить від 15 до 23, то можна стверджувати, що ви застосовуєте традиційні форми і способи діяльності, протистоїте змінам, занадто консервативні. Ви дотримуетесь громадської думки, зазвичай залежні від думки колективу, вважаєте за краще працювати, ухвалювати рішення спільно з іншими людьми, орієнтуєтесь на соціальне схвалення. Для вас важливішим є чітке і добросовісне виконання професійних обов'язків, дотримання норм і правил, а всілякі відступи від них викликають у вас відчуття тривоги, невпевненості. Ви, ймовірно, гарний методист, оскільки більшою мірою спрямовані на вдосконалення традиційної методики викладання.

Досліджуючи процес акмеологічного розвитку викладача в умовах вищого навчального закладу, на нашу думку, варто звернути увагу на діагностування його спрямованості. Під поняттям «спрямованість особистості» розуміємо «сукупність постійних мотивів, які орієнтують її діяльність, відносно незалежні від існуючих ситуацій, характеризують інтереси, нахили, переконання, ідеали, в яких відображається світогляд людини» [9, 230]. Погоджуємося із думкою Н. Кузьміної, яка вважає однією з основних професійно значущих якостей педагога

«особистісну спрямованість» [2]. Свої висновки вчена підтверджує результатами дослідження, які переконливо доводять, що спрямованість має значення суб'єктивного чинника в досягненні педагогом акме-успіху.

З метою діагностування акмерозвитку особистості в освітньому середовищі університету пропонуємо адаптоване нами діагностичне тестування на визначення спрямованості викладача (за В. Смекалом і М. Кучером) [5].

Діагностичне тестування на визначення спрямованості викладача

Інструкція. Для об'єктивності результатів дослідження вам необхідно відповісти на запитання, обравши лише одну відповідь із запропонованих.

Тестові запитання

1. Найбільше задоволення в житті дає:
  - а) оцінка роботи;
  - б) усвідомлення того, що робота виконана добре;
  - в) усвідомлення того, що перебуваєш серед друзів.
2. Якби я грав у футбол, то хотів би бути:
  - а) тренером, що розробляє тактику гри;
  - б) відомим гравцем;
  - в) капітаном команди, якого обрали інші гравці.
3. Викладачі-професонали — це ті, хто:
  - а) здійснює індивідуальний підхід;
  - б) захоплений своїм навчальним предметом і прищеплює інтерес до нього;
  - в) створює у колективі психологічну атмосферу, за якої ніхто не боїться висловлювати власну думку.
4. Найгірші викладачі ті, хто:
  - а) не приховує, що деякі люди їм несимпатичні;
  - б) викликає у всіх дух змагання;
  - в) створює враження, що предмет, який вони викладають, їм не цікавить.
5. Я радий, коли мої друзі:
  - а) допомагають іншим, якщо у цьому є потреба;
  - б) завжди вірні та надійні;
  - в) інтелігентні, мають широке коло інтересів.

6. Кращими друзями вважаються ті:
  - а) з ким складаються хороші стосунки;
  - б) хто може більше, ніж я;
  - в) на кого можна сподіватися.
7. Я хотів би бути схожим на тих, хто:
  - а) досяг життєвого успіху;
  - б) може вірно любити;
  - в) вирізняється доброзичливістю і привітністю.
8. Якби я мав вибір, то хотів би бути:
  - а) науковцем;
  - б) завідувачем кафедри;
  - в) досвідченим льотчиком.
9. Коли я був дитиною, то любив:
  - а) гратися з друзями;
  - б) бути лідером;
  - в) коли мене хвалили.
10. Найбільше мені не подобається, коли:
  - а) зустрічаю перешкоду під час виконання покладеного на мене завдання;
  - б) в колективі погіршуються товариські стосунки;
  - в) мене критикує мій керівник.
11. Основна місія вищого навчального закладу має полягати у:
  - а) підготовці студентів до роботи за спеціальністю;
  - б) розвитку індивідуальних здібностей і самостійності студентів;
  - в) формуванні у студентів якостей, завдяки яким вони могли б легко адаптуватися до змінних умов життя.
12. Мені не подобаються колективи, в яких:
  - а) стосунки далекі від демократичних;
  - б) людина втрачає індивідуальність;
  - в) неможливо виявити власну ініціативу.
13. Якби в мене було більше вільного часу, то використав би його для:
  - а) спілкування з друзями;
  - б) улюблених справ і самоосвіти;
  - в) безтурботного відпочинку.
14. Мені здається, що я здатний на великі досягнення, якщо:
  - а) працюю з симпатичними людьми;
  - б) робота мене задовольняє;
  - в) мої зусилля мають винагороду.

15. Я люблю:
  - а) приємно проводити час із друзями;
  - б) високу оцінку оточення;
  - в) почуття задоволеності від виконаної роботи.
16. Якби про мене писали у ЗМІ, то хотілося, щоб:
  - а) увага спрямовувалась на те, що я виконав;
  - б) хвалили мене за роботу;
  - в) повідомили про те, що мене вибрали в експертну комісію, вчену раду тощо.
17. Я працював би ефективніше, якби керівник:
  - а) знаходив до мене індивідуальний підхід;
  - б) спрямовував мене до більш цікавої роботи;
  - в) проводив дискусію з актуальних питань.
18. Немає нічого гіршого, ніж:
  - а) приниження власної гідності;
  - б) невиконання важливого завдання;
  - в) втрата друзів.
19. Найбільше я ціную:
  - а) особистий успіх;
  - б) загальну роботу;
  - в) практичні результати.
20. Дуже мало людей:
  - а) дійсно радіють результатам виконаної роботи;
  - б) із задоволенням працюють у колективі;
  - в) виконують роботу по-справжньому добре.
21. Я не переносю:
  - а) сварки й суперечки;
  - б) відмови від усього нового;
  - в) людей, які ставлять себе вище за інших.
22. Я хотів би:
  - а) щоб люди, які оточують, вважали мене другом;
  - б) допомагати іншим у спільній справі;
  - в) викликати замилювання інших.
23. Я поважаю керівництво, яке є:
  - а) вимогливим;
  - б) авторитетним;
  - в) доступним.
24. На роботі я хотів би:
  - а) щоб рішення приймалися колективно;
  - б) самостійно працювати над вирішенням проблеми;
  - в) щоб керівництво визнавало мої здібності.

25. Я хотів би прочитати книгу про:
- а) мистецтво жити з людьми;
  - б) життя відомої людини;
  - в) поради «Зроби сам».
26. Якби в мене були музичні здібності, хотів би бути:
- а) диригентом;
  - б) солістом;
  - в) композитором.
27. Вільний час із найбільшим задоволенням проводжу:
- а) переглядаючи детективні фільми;
  - б) в спілкуванні з друзями;
  - в) займаючись своїми захопленням.
28. За умови однакового фінансового успіху я б із задоволенням:
- а) придумав цікавий конкурс;
  - б) виграв би в конкурсі;
  - в) організував би конкурс і керував би ним.
29. Для мене важливішим за все знати є:
- а) що я хочу зробити;
  - б) як досягти мети;
  - в) як залучити інших до досягнення своєї мети.
30. Людина має поводитись таким чином, щоб:
- а) інші були задоволені нею;
  - б) виконати насамперед своє завдання;
  - в) непотрібно було докоряти їй за роботу.

Бланк відповідей

№ п/п	Найбільше	Найменше	№ п/п	Найбільше	Найменше	№ п/п	Найбільше	Найменше	№ п/п	Найбільше	Найменше
1			9			16			24		
2			10			17			25		
3			11			18			26		
4			12			19			27		
5			13			20			28		
6			14			21			29		
7			15			22			30		
8						23					

Ключ до тесту

Спрямованість								
на себе (НС)			на взаємодію (ВД)			на завдання (НЗ)		
1. а	11. б	21. в	1. в	11. в	21. а	1. б	11. а	21. б
2. б	12. б	22. в	2. в	12. а	22. а	2. а	12. в	22. б
3. а	13. в	23. б	3. с	13. а	23. в	3. б	13. б	23. а
4. а	14. в	24. в	4. б	14. а	24. а	4. в	14. б	24. б
5. б	15. а	25. б	5. а	15. в	25. а	5. в	15. б	25. в
6. в	16. б	26. б	6. а	16. в	26. а	6. б	16. а	26. в
7. а	17. а	27. а	7. в	17. в	27. б	7. б	17. б	27. в
8. в	18. а	28. б	8. б	18. в	28. в	8. а	18. б	28. а
9. в	19. а	29. а	9. а	19. б	29. в	9. б	19. в	29. б
10. в	20. в	30. в	10. б	20. б	30. а	10. а	20. а	30. б

Якщо зазначену в ключі букву занесено в колонку «найбільше», то респонденту ставиться знак «+» за цим видом спрямованості. Якщо ж вона розташована під індексом «найменше», то йому ставиться знак «-». Потім підраховують кількість «+» і записують їх у підсумкову таблицю у відповідні стовпці НС або ВД, або НЗ залежно від того, який ключ використовувався. Підраховується також кількість «-».

Кількість «+» підсумовується з кількістю «-» (з урахуванням знака). Отриманий результат записується в підсумкову таблицю у рядок «Сума». Нарешті, до отриманого результату додається 30 (знову з урахуванням знака). Цей показник і характеризує рівень виразності цього виду спрямованості. Загальна сума всіх балів за трьома видами спрямованості має дорівнювати 90.

Перевірка: загальна сума = 27 + 29 + 34 = 90

Підсумкова таблиця А			
	НС	ВД	НЗ
Кількість «+»			
Кількість «-»			
Сума			
+30			

Підсумкова таблиця Б			
	НС	ВД	НЗ
Кількість «+»	+8	+10	+12
Кількість «-»	-11	-11	-8
Сума	-3	1	+4
+ 30	+27	+29	+34

Таким чином, за допомогою запропонованих діагностичних методик викладач вищого навчального закладу зможе визначити власну спрямованість, встановити стан розвитку професійної свободи, перевірити здатність до спільної творчої діяльності, виконання професійних функцій, що є складовими досягнення акмеологічного успіху.

ДЖЕРЕЛА

1. Бех І.Д. Виховання особистості: сходження до духовності / І.Д. Бех. — К. : Либідь, 2006. — 272 с.
2. Кузьміна Н.В. Способности, одаренность, талант учителя / Н.В. Кузьмина. — Л. : Лен. о-во «Знание», 1985. — 32 с.
3. Маркова А.К. Психология труда учителя: кн. для учителя / А.К. Маркова. — М. : Просвещение, 1993. — 192 с.
4. Мартиненко С.М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика : моногр. / С.М. Мартиненко. — К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. — 434 с.
5. Мартиненко С.М. Діагностування особистісно-професійних якостей вчителя початкової школи : навч.-метод. посіб. / С.М. Мартиненко. — К. : АКМЕ ГРУП, 2015. — 208 с.
6. Митина Л.М. Психология труда и профессионального развития учителя / Л.М. Митина. — М. : Академия, 2004. — 320 с.
7. Огнев'юк В.О. Відповідальність як складова акме-професіограми сучасного фахівця / В.О. Огнев'юк // Розвиток професіонала і професіоналізму: теорія і практика : зб. наук. пр. / за заг.ред. С.П. Архипової. — Черкаси : ФОРМ Гордієнко Є.І., 2014. — С. 9-14.
8. Педагогічна майстерність : підруч. / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І.А. Зязюна. — К. : Вища шк., 1997. — 349 с.
9. Психология: словарь / под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. — 2-е изд. — М. : Политиздат, 1990. — 494 с.
10. Приходько Ю.О. Психологічний словник-довідник : навч. посіб. / Ю.О. Приходько, В.І. Юрченко. — К. : Каравела, 2012. — 328 с.
11. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи : підруч. для студ. пед. факультетів / О.Я. Савченко. — К. : Абрис, 1997. — 416 с.
12. Сисоева С.О. Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури : моногр. / С.О. Сисоева. — К. : ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2014. — 400 с.

ЗМІСТ

Передмова	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНА АКМЕОЛОГІЯ	5
Огнев'юк В.О. ІНВЕСТИЦІЇ У ЛЮДСЬКИЙ АКМЕ-КАПІТАЛ — ШЛЯХ УКРАЇНИ ДО ПРОЦВІТАННЯ	5
Сисоєва С.О. АКМЕ-ПЕДАГОГІКА: ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ	19
Бондарева О.Є., Єременко О.В. АКМЕОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ТРЕНІНГІВ З ЛІДЕРСТВА-СЛУЖІННЯ В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ	32
Вознюк О.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС АКМЕОЛОГІЇ: ПОСТНЕКЛАСИЧНИЙ КОНТЕКСТ	43
Д. Каменова МОДЕЛИ И СТАНДАРТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КРЕАТИВНОСТ	84
Фруктова Я.С. ЖУРНАЛІСТИКА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ: ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ АКМЕ-ОСОБИСТОСТІ. . . .	111

РОЗДІЛ ІІ. ПСИХОЛОГІЧНА АКМЕОЛОГІЯ 136

Голобородько Е.П.

РОЗВИТОК ПОЗИТИВНОГО МИСЛЕННЯ
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ:
ЧИННИКИ І ТЕХНОЛОГІЇ 136

Луньов В.Є., Норчук Ю.В.

ПСИХОЛОГІЯ ЗАВЧАСНОЇ СТІЙКОСТІ
В КОНТЕКСТІ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ
ЯК АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ 143

Сіткар В.І.

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА СУСПІЛЬСТВА
КРИЗЬ ПРИЗМУ ДИТЯЧОЇ СУБКУЛЬТУРИ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ 163

Чорна І.М.

АКМЕОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ
ДО РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ
ПРОФОРІЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ 181

Чернуха Н.М., Бровко К.А.

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ
В МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИНАХ СУБ'ЄКТІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ 201

Антонов В.М.

ПРИКЛАДНА ТА ПРОФЕСІЙНА АКМЕОЛОГІЯ:
ШЛЯХИ РОЗВИТКУ І УДОСКОНАЛЕННЯ 220

Антонов В.М.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АКМЕОЛОГІЇ 247

Антонов В.М., Антонова-Рафі Ю.В.

АКМЕ-ГЕНДЕРОЛОГІЯ:
ІННОВАЦІЙНО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ 259

РОЗДІЛ III. ПЕДАГОГІЧНА АКМЕОЛОГІЯ	277
Саух П.Ю.	
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС: ВІД РОЗБАЛАНСОВАНOSTI ДО ЦІЛІСНОСТІ НА ОСНОВІ АКМЕОЛОГІЧНОГО АЛГОРИТМУ.....	277
Дубасенюк О.А., Кузьміна Н.В.	
ФАКТОРНІ АКМЕ-МОДЕЛІ ПРОДУКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКІЛ.....	289
Хоружа Л.Л.	
ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГІКИ У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННІ ВЧИТЕЛЯ	341
Сидорчук Н.Г.	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЯК АКМЕОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	359
Мельниченко О.В.	
ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ АКМЕ-ОСОБИСТОСТІ.....	377
Мартиненко С.М.	
ДІАГНОСТУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ	396
Чумак Л.В.	
ПЕДАГОГІКА, АНДРАГОГІКА, Х'ЮТАГОГІКА ЯК АКМЕОЛОГІЧНІ ЩАБЛІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ОСВІТЯН	417
Полєвікова О.Б.	
МЕТОДОЛОГІЯ СЛОВОЦЕНТРИЗМУ ЯК ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО МОВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ	437
Полєвіков І.О.	
ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ В МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ	456
Архипова С.П.	
ОСВІТА ЯК ЧИННИК АДАПТАЦІЇ, СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА САМОВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО НЕЗАХИЩЕНИХ КАТЕГОРІЙ ДОРΟΣЛИХ У ЗМІНЮВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	475

РОЗДІЛ ІV. ПРОФЕСІЙНА АКМЕОЛОГІЯ 497

Терентьєва Н.О.

РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ
ТА АКМЕОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМИ 497

Поясок Т.Б., Беспарточна О.І.

ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ЗАСАДАХ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ 521

Соколова І.В.

АКМЕОЛОГІЧНІ ДОМІНАНТИ НОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ОСВІТИ 545

Желанова В.В.

СМИСЛОВА СФЕРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА
У КОНТЕКСТІ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ 564

Паламарчук Л.Б.

ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА
В АКМЕОЛОГІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ 583

О.А. Кучерук

ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ 606

Караман С.О., Караман О.В.

АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ 628

Дерека Т.Г.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АКМЕОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОЇ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ 639

Цехмістер Я.В., Лисенко О.Ю.

АКМЕОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ЛІКАРІВ В УКРАЇНІ 664

Рибалко Л.С., Куценко Т.В.

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ УЧИТЕЛІВ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ
(АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)..... 684

Tomasz Kuk

DIAGNOZA ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ
PROCESU DYDAKTYCZNEGO
I PROPOZYCJE ZMIAN W CELU LEPSZEGO
PRZYGOTOWANIA STUDENTÓW DO WEJŚCIA
A NA RYNEK PRACY Z WYKORZYSTANIEM
PODEJŚCIA COACHINGOWEGO 716

Дроздова І.П.

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ
НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО МЕНТАЛІТЕТУ 726

РОЗДІЛ V. АКМЕОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ 749

Гладкова В.М., Пожарський С.Д.

АКМЕСИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ
ДО ВИВЧЕННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ
ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ 749

Галус О.М.

ПЕДАГОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЄЮ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ:
АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД 772

Гладкова В.М.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖЕРІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 790

Дуткевич Т.В.

КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ 816

Анненкова І.П.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВНЗ
(АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД) 837

Москаленко А.М.

АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНЦІВ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ 856

Гладкова В.М., Гладков Е.В.

АКМЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОРПОРАТИВНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ
КАР'ЄРОЮ У КОМЕРЦІЙНОМУ СЕКТОРІ 877

Відомості про авторів 898